

ВІДГУК

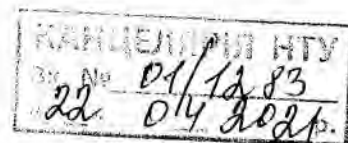
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Лужанської Наталії Олександрівни
на тему: «Підвищення ефективності діяльності вантажних митних комплексів», подану на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.22.01 – транспортні системи

Актуальність теми дисертаційного дослідження

На сьогоднішній день виконання митних операцій має досить вагомий вплив на тривалість доставки, оскільки затримки при виконанні митного оформлення вантажів, що переміщуються у різних митих режимах при перетині державного кордону, мають стохастичний характер і обумовлюється ступенем завантаженості об'єктів митно-логістичної інфраструктури. При плануванні процесу перевезення вантажів досить складно передбачити часові характеристики виконання даних операцій. Це може призвести до порушення термінів доставки і відповідно претензій з боку замовників послуг. Наслідком цього є застосування штрафних санкцій і зниження рівня довіри до суб'єкта ринку транспортних послуг, що має перед ним фінансові зобов'язання.

Міжнародна практика свідчить про необхідність застосування сучасних підходів до організації митних операцій, впровадження новітніх методів оптимізації транспортно-логістичних та митних процесів, розробки заходів для підвищення якості та надійності доставки товарів, а також планування взаємодії суб'єктів ринку транспортних послуг в умовах потреби у скороченні тривалості та вартості доставки. Дані провадження вже на етапі формування логістичного ланцюга дадуть можливість враховувати організаційні аспекти обслуговування та визначати їх вплив на тривалість процесу доставки, тим самим, забезпечувати задоволення попиту замовників митно-логістичних послуг.

З аналізу ситуації, що склалася на ринку України, очевидним є те, що забезпечити високий рівень обслуговування зовнішньоторговельних операцій можливо шляхом залучення до процесу вантажних митних комплексів. Їх діяльність охоплює весь комплекс послуг, що є необхідними при забезпеченні перевезення вантажів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні, а також діяльність фахівців митних органів України на території об'єкту інфраструктури. Але, разом з цим, питання діяльності вантажних митних комплексів в Україні, є недостатньо вивченою областю знань. Це визначає наукову цінність дослідження. Тому тема

дисертаційної роботи, яка спрямована на підвищення ефективності діяльності вантажних митних комплексів, є актуальною.

Дисертаційну роботу виконано згідно з планом актуальних наукових досліджень кафедри «Транспортні технології» Національного транспортного університету: «Теоретичні основи транспортних технологій», номер держреєстрації 0112U008410; «Формування і розвиток транспортних технологій», номер держреєстрації 0108U003054); «Теоретичні основи транспортно-технологічних енергозберігаючих процесів», номер держреєстрації 0121U110243. Наведені в дисертації основні результати й рекомендації розроблено на основі виконання держбюджетної теми «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання», номер держреєстрації 0116U008360 та ініційованої теми «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань», номер держреєстрації 0116U006782 Національної металургійної академії України та положень Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р., що також вказує на актуальність теми дисертації.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у дисертації, підтверджується дотриманням методології наукових досліджень та коректним використанням математичного апарату при побудові моделі функціонування вантажного митного комплексу.

У процесі дисертаційного дослідження використано комплекс взаємодоповнюючих загально наукових та спеціальних методів, а саме: теорії транспортних процесів і систем, аналізу систем масового обслуговування, імітаційного моделювання, статистичних випробувань, багатокритеріальної оптимізації, статистичного аналізу даних, в тому числі методи кластерного, дисперсійного та факторного аналізу.

Застосування математичних методів дослідження базується на значному обсязі статистичного матеріалу, що підтверджує адекватність їх застосування та є перевагою даної роботи. Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації мають достатній ступінь обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна результатів роботи

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційної роботи, варто вказати на такі результати, що мають вагому наукову новизну.

Набув подальшого розвитку метод визначення еталонного вантажного митного комплексу, що, на відміну від існуючих, враховує комплексний підхід до митно-логістичного обслуговування при виконанні міжнародних автомобільних перевезень в умовах конкуренції і дозволяє підвищити надійність логістичного ланцюга.

Набула подальшого розвитку імітаційна модель функціонування вантажного митного комплексу як ланки логістичного ланцюга, що, на відміну від існуючих, враховує техніко-експлуатаційні показники діяльності як митних органів, так і інших стейкхолдерів, що дозволяє визначити тривалість та надійність доставки товарів у міжнародному автомобільному сполученні з урахуванням інтересів суб'єктів ринку транспортних послуг.

Практичне значення дисертації

Розроблений метод визначення еталонного вантажного митного комплексу дозволить суб'єктам ринку транспортних послуг формувати надійні партнерські відносини з вантажними митними комплексами, що відповідають їх вимогам до обслуговування, або формувати управлінські рішення при плануванні логістичних ланцюгів, що передбачають обслуговування на даному об'єкті митної інфраструктури.

Розроблена імітаційна модель функціонування вантажного митного комплексу, як ланки логістичного ланцюга, має важливе практичне значення для усіх стейкхолдерів, оскільки результати моделювання дають можливість отримати рекомендації щодо розробки стратегії співпраці в умовах конкуренції на ринку митно-логістичних послуг.

Підготовлені здобувачем пропозиції можуть бути використані в діяльності транспортно-логістичних та митно-брокерських підприємств, при організації роботи митних органів України, при розробці проектів будівництва вантажних митних комплексів з урахуванням попиту на їх послуги, у рамках діяльності торгівельних підприємств при розробці проектів з експорту та імпорту товарів.

Результати досліджень апробовано в рамках діяльності ТОВ «ВМК-Україна». Це дало можливість підприємству отримати рекомендації щодо оптимізації внутрішніх процесів, що виконуються при наданні митно-логістичних послуг. Крім цього, результати дисертаційної роботи застосовано на МП «РОКАДА» ТОВ при розробці логістичних ланцюгів та

виборі вантажних митних комплексів для митного оформлення експорту та імпорту вантажів.

Основні теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи юули впроваджені у навчальний процес Національного транспортного університету на кафедрі міжнародних перевезень та митного контролю при викладанні курсів «Митна інфраструктура», «Митний контроль» та «Транспортно-експедиторська діяльність», а також при керівництві бакалаврських та магістерських кваліфікаційних робіт.

Оцінка змісту дисертації

Матеріали дисертації викладено у анотації, переліку умовних позначень, вступі, чотирьох розділах і загальних висновках.

У вступі здобувачем обґрунтовано актуальність теми дисертації; окреслено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; сформульовано мету та завдання дослідження; визначено об'єкт, предмет і методи дослідження; висвітлено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів; розкрито особистий внесок здобувача.

У першому розділі роботи автором проаналізовано сучасний стан ринку митно-логістичних послуг, світові тенденції у організації доставки товарів у міжнародному сполученні із застосуванням логістичних ланцюгів, що мають різну структуру та відповідно певні переваги та недоліки, пов'язані зі складнощами, що виникають при узгодженні умов співпраці. Встановлено, що для укріплення позицій України на ринку міжнародної торгівлі товарами та послугами доцільно розробляти проекти зовнішньоторговельних операції з залученням мінімальної кількості суб'єктів транспортного ринку шляхом виконання необхідних митно-логістичних операцій на території вантажних митних комплексів, що залучають до своїх виробничих процесів працівників митних органів України. Тим самим буде досягнуто скорочення часу на пошуки логістичних посередників і зменшить непродуктивні простой автотранспортних засобів в чергах на обслуговування.

У другому розділі на основі кластерного аналізу досліджено рівень економічного розвитку областей України та здійснено їх розподіл на кластери, відповідно до яких можуть бути сформовані рекомендації щодо кадрового та інфраструктурного забезпечення зовнішньоторговельних операцій. Поведінкові стратегії суб'єктів ринку транспортних послуг свідчать про потребу удосконалення доставки вантажів автомобільним транспортом і переходом до комплексного митно-логістичного обслуговування, що забезпечить високий рівень якості та надійності сервісу. Це значно вплине на тривалість виконання робіт на всіх етапах шляхом

концентрації обов'язків в межах діяльності одного підприємства. Забезпечити в Україні такий спектр послуг можуть вантажні митні комплекси, що в свою чергу відрізняються за своїм інфраструктурним та ресурсним забезпеченням, вартістю обслуговування і територіальним розташуванням. Тому, автором запропоновано метод визначення еталонного вантажного митного комплексу, що дасть змогу відповідно до потреб споживача обрати об'єкт інфраструктури з найефективнішими техніко-експлуатаційними показниками.

У третьому розділі представлено імітаційну модель вибору оптимального логістичного ланцюга, ланкою якого є вантажний митний комплекс, за умови виконання на його території різних типів обслуговування. В моделі розглядається митне оформлення при експорті та імпорті вантажів; розміщення вантажів на митний склад або склад тимчасового зберігання; комплексне митно-логістичне обслуговування з урахуванням черг та затримок при усуненні помилок, допущених в оформленні документів. Як обслуговуючі пристрої вантажного митного комплексу розглянуто діяльність митних інспекторів, стоянки в зоні митного контролю, стоянки для затриманих транспортних засобів, комерційний, митний та склад тимчасового зберігання. Автором здійснено випробування імітаційної моделі, що включало в себе верифікацію і перевірку адекватності. Розроблена імітаційна модель у всіх ситуаціях відповідає показникам роботи об'єкту, що досліджується.

У четвертому розділі за допомогою розробленої імітаційної моделі визначено надійність досліджуваних типів логістичних ланцюгів та вантажного митного комплексу, що розглядався як їх ланка за різних умов обслуговування. Представлено результати визначення еталонного вантажного митного комплексу за розробленим методом. Здійснено порівняння середнього часу доставки товарів за різними типами логістичних ланцюгів та виконано оцінку їх надійності функціонування.

У висновках автором викладено найбільш важливі наукові та практичні результати дослідження, що відповідають поставленій меті та задачам дослідження.

Повнота викладу основних результатів роботи в опублікованих працях

Дисертаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 182 найменувань та додатків. Основний текст викладений на 165 сторінках. Текст ілюструється 65 рисунками і містить 36 таблиць. Структура і обсяг дисертації відповідають

вимогам Департаменту атестації кадрів МОН України. Автореферат у повній мірі відображає зміст дисертаційної роботи. За темою дисертаційної роботи опубліковано 26 наукових праць, з них: 3 статті у зарубіжних наукових виданнях, 9 наукових статей у фахових виданнях, що входять до переліку МОН України; окремий розділ у колективній монографії; 8 публікацій апробаційного характеру, 2 статті додатково відображають наукові результати дисертації. За матеріалами дисертаційних досліджень отримано 3 свідоцтва України про реєстрацію авторського права.

Основні зауваження до дисертаційної роботи

1. При формуванні наукової новизни доцільно було б конкретизувати, які наукові результати було отримано вперше, а які отримали подальшого розвитку або удосконалено.
2. В роботі не обґрунтовано використання методу статистичних випробувань для оцінки надійності логістичного ланцюга.
3. Розроблена імітаційна модель не є універсальною і потребує адаптації до окремого вантажного митного комплексу, оскільки вони мають різний рівень оснащеності та ресурсного забезпечення.
4. Оцінка експертами ваги техніко-експлуатаційних показників має суб'єктивний характер і відображає внесок кожного чинника в інтегральний критерій по кожній групі і у формування узагальненого інтегрального критерію.
5. При визначенні тривалості перехідного періоду імітації в GPSS World наведені тільки графіки настання стаціонарного режиму процесів з митного оформлення експорту та імпорту вантажів, розміщення вантажів на митному складі та складі тимчасового зберігання. При цьому відсутні графіки динаміки встановлення режимів моделювання процесів з комплексного митно-логістичного обслуговування і логістичних ланцюгів.
6. В роботі було б доцільно обґрунтувати процес вибору еталонного вантажного митного комплексу з точки зору усіх стейкхолдерів.
7. Не наведено аналіз вартості послуг на території вантажного митного комплексу у порівнянні з іншими суб'єктами транспортного ринку.
8. Не обґрунтовано вплив критеріїв «тривалість» та «надійність» на ефективність зовнішньоторговельної операції.
9. Назва рисунків 3.1 – 3.4 починається з словосполучення «Математична модель». Однак на рисунках відсутні математичні залежності, наявність яких може обґрунтувати таку назву. Доцільно було б привести у відповідність зміст і назву рисунків.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

У дисертаційній роботі та авторефераті достатньо інформативно відображено основні результати наукових досліджень, а матеріал викладено на достатньо високому науковому рівні. Зміст автореферату й основних положень дисертації є ідентичним.

Дисертаційна робота Лужанської Наталії Олександрівни відповідає паспорту спеціальності 05.22.01 – транспортні системи, а саме пунктам: «Обґрунтування, розроблення й удосконалення методів, технологій і технічних засобів транспорту для організації міжнародних, змішаних, комбінованих, інтермодальних перевезень пасажирів»; «Розроблення моделей прийняття рішень суб'єктами транспортних ринків із доставки різних вантажів у регіональних, міжрегіональних і міжнародних сполученнях»; «Закономірності формування вантажопотоків, організація управління ними та розроблення методів організації транспортного процесу, заснованих на принципах логістики, формування відповідних систем транспортно-експедиційного обслуговування». Автореферат відповідає вимогам Департаменту атестації кадрів МОН України, що подаються до авторефератів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук.

Висновок

1. У цілому дисертаційна робота виконана на достатньо високому науковому рівні та є завершеною працею, в якій здійснене вирішення наукового завдання, що розглядається.

2. В результаті аналізу роботи і автореферату виявлено, що зміст дисертації та автореферату ідентичні.

3. Представлені автором публікації відповідають вимогам Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти і науки України.

4. Зауваження, висунуті до дисертаційної роботи, не знижують її цінності та наукового рівня.

5. Дисертація є завершеною науково-дослідницькою роботою, в якій наведено нові наукові результати щодо підвищення ефективності діяльності вантажних митних комплексів.

Вважаю, що дисертаційна робота «Підвищення ефективності діяльності вантажних митних комплексів» виконана у повному обсязі та відповідає вимогам п. 9, 11, 12 Постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» та паспорту спеціальності 05.22.01 – транспортні системи, а здобувач, Лужанська Наталія

Олександрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за вказаною спеціальністю.

Офіційний опонент:

доктор технічних наук, професор,
професор кафедри транспортних
систем і логістики

Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова

Юрій Давідч

Підпис Давідча Ю.О. засвідчую

Перший проректор

Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова,
к.е.н., професор

Григорій Стадник